

17. listopadu 1965 umírá správce muzea Frant. Hříšný. Pracoval v muzeu od r. 1941. Od r. 1956 byl jeho jednatelem, od r. 1958 jeho správcem.

V r. 1966 bylo znovu vedeno jednání na MěstNV, který se stavěl kladně k dalšímu zachování muzea, koncem dubna byla ustavena nová muzejní rada. Pro sbírky dostalo muzeum vhodný depositář a příslib, že expozice bude v místnostech na týništské faře.

Činnost nového muzejního kolektivu je zachycena v přehledu:

rok 1966 — 5 uspořádaných výstav, 17 osvět. akcí, návštěva 2.315 osob,
bohatá činnost publicistická —

rok 1967 — 8 výstav, kolem 20 besed a přednášek, návštěva 4.300 osob,
čílá spolupráce se školou, bohatá činnost publicistická — muzeum vydalo 3 čísla „Hovory Čapkova muzea“.

Se vzrůstající prací rostou i její problémy. Je potřeba rozšířit pracovní kolektiv o mladé lidi a také slib, daný muzejní radě — místnosti pro stálou expozici — je zapotřebí splnit! Tím by muzeum získalo pevný základ pro další práci, i když pro svou výstavní a osvětovou činnost nadále chce využít možností, které mu poskytuje Jednotný závodní klub ve svém zařízení.

Jiří Zelenka, správce muzea

O VZNIKU A OSVĚTOVÉ ČINNOSTI MĚSTSKÉHO MUZEA VE VAMBERKU

Dle starých záznamů místních písmáků, podle poznámek pořízených dnešní správou muzea po vyslechnutí pamětníků minulosti je patrné, že ani Vamberk nebyl nikdy kulturně pozadu; naopak šel vždy jako první mezi okolními městy s dobou a pokrokem. Proto i zájem o místní historii a muzejnictví zde nacházel své průkopníky.

Byl jím například učitel Josef Prokeš, působící ve Vamberku v letech 1869—91, horlivý sběratel starožitností, numismatiky a mineralog, který hodlal při škole zřídit Prokšovo muzeum. Ale po jeho nenadálé smrti dcera nashromážděné předměty městu nepředala a tím je ochudila.

Bylo nutno začít se sběrem poznovu. Této práce se horlivě ujal Josef Černý, rolník z Vamberka (od sv. Anny), který sečtělostí získal zájem o historii, zvláště o místní. Na výzvu královéhradeckého muzejního pracovníka Ladislava Domečky se ujal průzkumu osídlení města Vamberka a jeho okolí. Byl houževnatý, zanícený pro věc a proto se dostavovaly i výsledky, objasňující pravěké osídlení naší krajiny. Odkryl sídelní jámy kultury

slezskoplatěnické na Baště u Fábřova v Doudleběch n. Orli., v Řišti mezi Doudlebamí a Lupenicí kulturu římskou a slezskoplatěnickou, v doudlebské cihelně kulturu římskou a na její západní straně i střepy doby hradištní. Zkoumal půdu na Hradisku nad Peklem, na Homoli navštívil několikrát Skřele, vyoral na svém poli husitské hroty k šípům, husitské podkovy, ostruhy aj. Našel dále pražské groše Václava II, husitské haléře, Zikmundův dukát apod.

Četné své nálezy snášel a tvořil z nich základní fond budoucího muzea, které hodlal ve svém městě prosadit a zřídít. V roce 1924 obchází s občánkem v ruce některé občany ve snaze ustavit výbor, který by se uradil o možnostech a cestách k založení městského muzea ve Vamberku.

Na jeho zakládací listině lze číst řadu jmen spolu s obnosy, které skládali do vínku nově se rodící kulturní instituce města.

Pro uskladňování sbírkových předmětů a jejich instalaci přidělilo město tři místnosti v I. poschodí městské radnice a to ty, jejichž okna směřovala do dvora a radniční ulice. Nově ustavený spolek měl název „Muzejní spolek Lützow pro Vamberk a okolí“.

Prvotní nadšení přinášelo i výsledky, byl pořizován postupně černý muzejní nábytek, ve kterém byly sbírky uspořádány. V tomto období dosáhlo muzeum v r. 1932 nejvyšší návštěvnost se zapsanými 626 návštěvníky. Tento počet však rok od roku klesal až ustrnul na průměrné návštěvnosti okolo sedmdesáti osob ročně. Střídali se členové výboru, vystřídali se i správcové muzea jako řed. měšťanských škol František Vích, Bohuslav Bednář, řed. Vladimír Jehlička, byla i bezvládní muzea, ve kterých toto nejvíce utrpělo. Josef Černý nejvíce hodnotil pomoc některých členů výboru a to: dlouholetého místopředsedy spolku a místního drogisty Josefa Lejska, řed. textilních závodů Hernychových Františka Rybky, četnického strážmistra v. v. Čeňka Šimurdy, lid. výtvarníka Frant. Matouška a obětavého důchodce Josefa Jaury.

Druhá světová válka byla první pohroma pro činnost muzea. Sbírkby byly směštnány v jedné místnosti, klíče od nich předány obecnímu hospodáři. Také prohlídky muzea německou bezpečností nikterak nepřispěly k ochraně sbírek. V této době pochopitelně opadl zájem starat se o muzeum a nastalo dlouhotrvající bezvládní.

Po světové válce překážela tato skládka na radnici a když MěstNV potřeboval nové úřadovny pro rozšířenou administrativu, nastalo druhé osudné období pro muzejní sbírky. Byly stěhovány bez odborného dozoru a bez členů muzejního spolku měšťanskými zřizenci do Besedního domu (dnešního muzea) a zde prostě pokládány na zem ve čtyřech místnostech prvního poschodí. Když se s velkými obtížemi přemístil do nového prostředí i muzejní nábytek, byly do něho sbírky ukládány, jak se jen dalo. Při neoborném a nešetřném stěhování se mnoho předmětů poškodilo a zničilo. V tomto

údobí hledal MěstNV usilovně někoho, kdo by se muzea ujal, pokusil se o jeho úpravu a jeho činnost oživil. Na návrh ředitele školy požádal mě národní výbor, abych se správy muzea ujal. Představitelé obce mě ubezpečili všestrannou finanční podporou a tím, že netrvají na žádné hmotné odpovědnosti [předchozí správce muzea se k jeho předání nedostavil]. Rozhodl jsem se tedy, že se o záchranu muzea pokusím. Byly dvě možnosti. Buď skládku opráší a být formálně správcem tzv. muzea, nebo se rozhodnout pro novou a radikální úpravu. Zvolil jsem druhou cestu, vypracoval plán oprav, zpracoval libreto výstavy. K tomu bylo třeba mít hmotnou podporu, vyhledat obětavé spolupracovníky, ochotné pomáhat při opravách. I to se nakonec podařilo za vydatné pomoci některých členů nově zřízené muzejní rady. Krajské muzeum pomáhalo při zrodu muzea například při úpravě historické síně v přízemí budovy. Prvé poschodí je vyhrazeno pro expozici krajky, kam byly předány i vítězné exponáty ze světové výstavy v Bruselu. Rozvoji muzejní práce pomohla i přístavba přednáškového sálu s kapacitou 50 sedadel.

Všechno to úsilí nebylo nadarmo. Stoupající návštěvnost svědčí o vzrůstajícím zájmu o muzeum nejen v našem kraji, ale i v celé republice. Činnost muzea a ohlas návštěvníků je zachycen ve výročních zprávách muzea, otiskovaných v letech 1963—1967 v Kulturních programech Vamberka.

Existence přednáškového sálu umožňuje pravidelnou osvětovou činnost během celého roku a tak se muzeum stalo skutečným střediskem kultury ve městě.

BOHUMIL PAVEL,
správce muzea

SDRUŽENÍ PŘÁTEL HISTORICKÝCH A PŘÍRODNÍCH PAMÁTEK PODORLICKA V RYCHNOVĚ NAD KN.

Státní péče muzejní a památková má veliké úkoly, zejména za situace, v níž se kulturní hodnoty tohoto úseku skutečně nalézají. Na jejich úkoly nemohou stačit nejen stálí pracovníci při malém svém počtu, ale ani aktivisté pracující v muzejních radách a jako zpravodajové památkové péče, i když všichni vykonávají velmi odpovědnou a záslužnou práci. Podmínkou úspěchu — jak zkušenosti ukázaly — je přímé zapojení široké veřejnosti do spolupráce. Jedině velké množství jedinců, majících upřímný vztah k památkám, je schopno za dobrého řízení vytvořit prostředí, které umožní do-